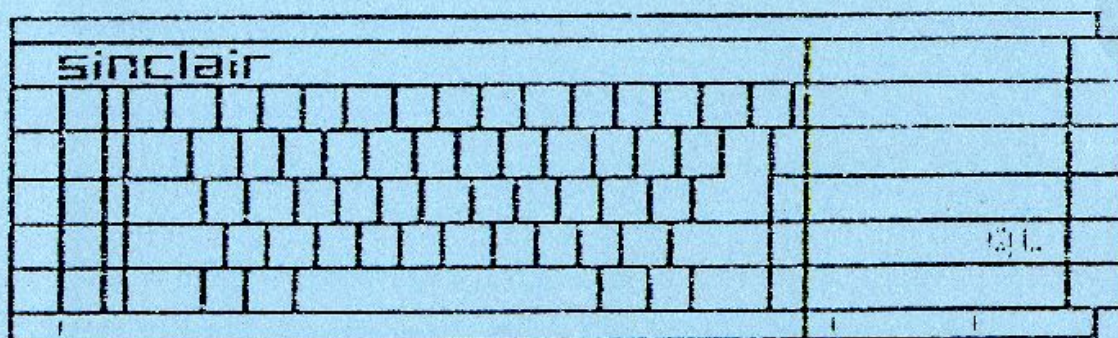

QLONE

QL GROEP NOORD NEDERLAND

maart 1988
Jaargang 3 nummer 3

Een uitgave van : QL GROEP NOORD-NEDERLAND

VOORZITTER : J. Doesburg 2e : B. Johnson
Kalkwijk 7 Froukemaheerd 177
9603 BB Hoogezand 9736 RR Groningen
tel. 05980-27633 050-418699

SECRETARIS : R. Russchen
Westermaad 55
8431 TB Oosterwolde
tel. 05160-5922

PENNINGMEESTER : B. Scheidema
Rijksstraatweg 313
9752 CE Haren
tel. 050-345123

REDAKTIE QLONE : J. Doesburg - A. Stam - J. van Bruggen
Bosweg 27
9414 BD Hooghalen
tel. 05939-501

BANKREKENING : 48.09.90.468 t.n.v. B. Scheidema Haren
GIROREKENING : 3801095 t.n.v. B. Scheidema Haren

Contributie fl. 75,-- per jaar Abonnement QLONE fl. 20,--
Jeugdleden fl. 37,50. per jaar

De volgende clubavond is op 1 maart 1988 in het Denksport Centrum, Olieveldersweg 43 te Groningen. Aanvang 19.30 uur.

Copy voor de 15e van de maand inleveren bij, of toezenden aan de redactie. Inleveren tijdens de clubavond kan ook. Listings tekeningen e.d. (brieven als Quill document) uitsluitend op een microdrive cartridge of 3 1/2 inch floppy disk.

Qlone wordt gemaakt op een QL met gebruik van Quill, Archive, SuperBASIC programma's en een QL printer.

INHOUD

Van de redactie	3
Toekomst	4
Computervirus	5
Microdrive map	8
Tip(s)	9
TRA II	10
Te koop	12
Futura	13

Van de redactie

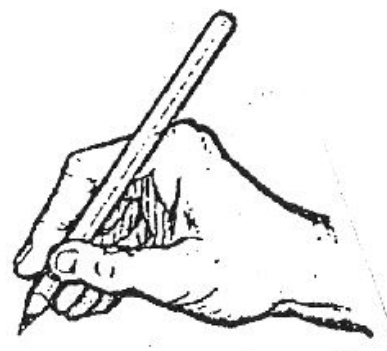
Is het jullie ook al wel eens opgevallen dat QL bezitters zeer bescheiden mensen zijn? Willen autobezitters van een "snel" merk zich nog wel eens laten gelden door stikers als "turbo", "gti" of "racing team" op hun voertuig te plakken, de doorsnee QL bezitter, toch ook bezitter van een behoorlijk stuk power, is al dat uiterlijk vertoon vreemd. Een mooie eigenschap. Meestal tenminste.

Soms zou het ook wel eens mooi zijn als mensen zich over hun eigen bescheidenheid heenzetten en gewoon eens een artikeltje voor de QLONE schreven, of nog gedurfter, zich aanmeldten als kandidaat voor de vacature van secretaris binnen onze club. Zijn er van die waaghalzen....???????

TOEKOMST?

Hebben we dat? Toekomst? Onze cluppywuppy. QL.G.N.N.? Wel nee! Of misschien toch wel? (Hoezo turbotaal?) Rond 1984 werd de QL geboren (via de keizersnee) - leuk. De OPD One per Desk en de Merlin Tonto kwamen ook. Ik heb veel "Desks" maar geen "One" gezien. De Thor deed zijn intrede - ook leuk, maar dat was toch maar een QL.

Wat dacht je van de 68020 Thor 20 en de compleet opnieuw ontworpen 68000 Thor XVI - te gek, maar wie gaat voor deze machines schrijven in hemels(↑)naam. Ik merk dat een machine pas bestaansrecht heeft als er ontzettend veel software voor is (nota bene die ST heeft veel software).

Mac's, S.T.'s en Amiga's hebben HET al - (HET=MS-DOS). Zonder HET heeft geen enkele nieuwe computer een schijn van kans. En wij dan?

Hebben wij HET? Ja en nee. Quill Abacus Archive en Easel zijn in wezen MS-DOS programma's (via een ingebouwde MS-DOS simulator). Maar da's niet genoeg hè.

Voor mensen die een simpele 128k JM hebben kan dit verhaal nogal vreemd (wat hebben wij daarmee te maken?) overkomen. Het volgende. Als mensen met zo'n 128k machine software kunnen schrijven die op een MS-DOS compatible machine draait, dan hebben wij toekomst.

De FUTURA, het zij een board die in een MS-DOS machine past of een MS-DOS kaart die in de FUTURA past, geeft QL-clubs enigszins recht van bestaan. Maar wanneer komt dat verrekte ding dan? We weten allemaal dat de specificaties fantastisch zijn, maar door de Sinclair fiasco's is Tony Tebby zo voorzichtig geworden, dat als het aan hem ligt we het jaar 2000 zonder de FUTURA zouden halen (wil hij geen geld verdienen?). Waarom zeg ik dan dat we toch wel toekomst hebben? Ik weet het eigenlijk niet, het is misschien dat er een operating system zo goed als de multitaskende QDOS er toch niet is, nog steeds niet! Pas wanneer A-MESS-DOS gebruikt wordt door alle computers zou de microcomputerwereld redelijk volwassen worden. Ik betreur het ten zeerste dat er voor MS-DOS geen echte concurrent bestaat maar zo is het leven (IBM/MICROsoft blij). Dus dan maar een MS-DOS machine met een QDOS kaart of omgekeerd. Punt uit.

WIE heeft er andere ideeën?

Bob Johnson.

COMPUTERVIRUSSEN SLAAN ONVERWACHT TOE

Vorig jaar viel van menig computergebruiker in de universitaire kring plotseling het beeld weg. Er verscheen een afbeelding van het "Koekiemonster", bekend uit Sesamstraat. "Hallo daar", zo meldde het grappige beestje zich, "ik ben het Koekiemonster, ik eet bits en bytes en ik heb honger."

De arme computergebruiker kon alleen maar aan de dreigende vernietiging van zijn programma's en bestanden ontkomen door drie minuten lang en op hoge snelheid cookies, cookies, cookies te tikken - zonder typefouten. Dan trok het monster zich verzadigd terug, om op een willekeurig moment weer op te duiken. Soms al na tien minuten, soms pas na drie maanden.

Een geval van besmetting met een computervirus. Kleine, geniepige computerinstructies, afkomstig van baldadige "whiz-kids". Ze nestelen zich in programma's en netwerken en op een onvoorspelbaar moment slaan ze toe. Sommige onmiddellijk, andere hebben een lange incubatietijd en worden actief als daartoe een instructie wordt gegeven. Die instructie kan van buitenaf komen, maar ook van de nietsvermoedende gebruiker zelf. Er zijn virussen die kunnen tellen en die bij de twintigste keer dat de computer wordt gestart zichzelf activeren. Gapende leegtes in bestanden en vernietigde programma's zijn het gevolg. Bovendien zullen de meeste schijven die in de incubatietijd op de computer hebben gedraaid nu ook drager van het virus zijn.

In de computerwereld worden deze verhalen nog met enige vrolijkheid verteld, maar verschillende mensen is het lachen inmiddels vergaan. De Amerikaanse computergeleerde Fred Cohen acht ten gevolge van de virussen de apocalyps van "onze technologische infrastructuur" niet onwaarschijnlijk. En in ons land krijgt menig systeembeheerder al grijze haren bij de gedachte dat zich een virus in zijn systeem zou nestelen.

H.R. van der Laan, werkzaam bij het Rekencentrum van de T.U. Delft, kan er sinds kort ook over meepraten. Het Rekencentrum is één van de knooppunten in een groot internationaal netwerk van computers, EARN (European Academic and Research Network). Duizenden wetenschappers in tal van Europese landen zijn er op aangesloten. Eind vorig jaar ontsnapte het netwerk ternauwernood aan een ramp.

Van der Laan: Een van de belangrijkste functies van zo'n netwerk is de verzending van elektronische post naar collega's in binnen- en buitenland. Via een satellietverbinding is EARN verbonden met een soortgelijke Amerikaans netwerk, BITNET. Nu werden wij eind vorig jaar door onze Amerikaanse collega's gewaarschuwd dat er een programmaatje in aantocht was dat in de VS al voor veel ellende had gezorgd. Verschillende gebruikers kregen tegen Kerst een berichtje in hun elektronische brievenbus dat *CHRISTMAS-EXEC* heette. Een naam die er op wees dat het een programma is, dat gestart kan worden. Wie dat deed kreeg een tekeningetje van een kerstboom op zijn scherm, met daaronder de woorden "Happy Christmas."

Een aardigheidje, maar het venijn zat aan de achterkant van deze digitale kerstkaart. Onzichtbaar en bliksemsnel werd het bestand gekopieerd waarin elke gebruiker de elektronische adressen van zijn relaties bewaard. Vervolgens verstuurde de kerstkaart zichzelf aan al die adressen. Toen ook die gebruikers het programma draaiden, onstond een kettingreactie van verzendingen die het netwerk overbelaste en het in zijn voegen deed kraken. Van der Laan: "Omdat we gewaarschuwd waren hebben we een val voor die kerstkaart kunnen zetten. En toen hij hier opdoemde, is hij inderdaad meteen gesignaleerd en onschadelijk gemaakt"

Daarmee was EARN heel wat fortuinlijker dan het interne IBM netwerk in de VS. De kerstkaart drong zich binnen in dit systeem, vermoedelijk via een illegale verbinding met BITNET, en richtte in korte tijd zoveel verwarring aan dat de nachtmerrie van de beheerder van het IBM-net werkelijkheid werd: het net ging geheel down. Urenlang was interne communicatie binnen de multinational onmogelijk.

IBM is er flink van geschrokken. J. Schavenmaker, netwerkspecialist bij IBM Nederland vindt dat het een "goede testcase" is geweest. "We zijn nu extra alert op dit soort dingen. Al onze mensen zijn geïnstrueerd om erg argwanend te zijn tegenover zendingen die ze niet kennen. Draai nooit een programma dat je niet vertrouwt, houden we ze voor." De kerstkaart was een goede waarschuwing, vindt ook Van der Laan. "Hiermee is bewezen dat het mogelijk is dat zo'n boodschap zich razendsnel vermenigvuldigt. En nou was die kaart nog betrekkelijk onschuldig. Je moet er niet aan denken wat een onheil een virus kan aanrichten dat werkelijk kwaad wil. Dat zich in de grote mainframes nestelt en programma's vernietigt, of bestanden."

SNELLE VERSPREIDING

Voor de bezitters van personal- en hobbycomputers zijn die schadelijke computervirussen inmiddels een bekend verschijnsel. Kopiëren van programma's en computerspelletjes komt zeer vaak voor - ook per telefoon - dat creëert optimale omstandigheden voor de snelle verspreiding van virussen.

Besmette programma's zien er vaak heel aantrekkelijk uit. Ze beloven allerlei handige faciliteiten, maar eenmaal gekopieerd komt het virus vrij en baant zich een weg naar het besturings-systeem van de computer. Vanuit die sleutelpositie begint het zijn destructieve arbeid: in het gunstigste geval het pesten van de gebruiker, in meer grimmige varianten het wissen van een harde schijf en het infecteren van alle andere programma's die op de computer worden gedraaid.

Virussen houden vooral huis onder Atari- en Commodore Amiga bezitters. Er worden veel besmette schijven gesignaleerd. Het sinistere is dat die schijven vaak nog geen compleet virus bevatten. "Het wacht ergens op", vertelt Daniël Muller, medewerker van de Atari-club. "We weten niet waarop, maar we vermoeden dat er ergens een instructie klaar ligt die de besmette schijven activeert en het virus vrijmaakt." Inmiddels hebben de Atari-gebruikers hun maatregelen genomen. Er is een virusdodend programma ontwikkeld dat op ruime schaal verspreid wordt.

Het meeste last van virussen hebben Amigagebruikers. "Something wonderful has happened" - met deze sarcastische boodschap meldt het gevreesde Amigavirus zich op het scherm. Ook hier is een virusdodend programma ontwikkeld, maar sommige van die programma's bleken op hun beurt weer een nieuw virus te introduceren. Bovendien zijn er virussen in omloop die resistent zijn voor de tot nu toe gebruikte viruskillers.

BESMETTING

Besmetting voorkomen is moeilijk. Professor Herschberg, hoogleraar informatica aan de TU Delft, vindt het "kinderlijk eenvoudig" een virus te maken en in een computersysteem te brengen. Hij en andere experts maken onmiddellijk de vergelijking met het Aids-virus en wijzen erop dat ook in het computerleven allerlei riskant gedrag bestaat. Netwerkgebruikers moeten zich aanwennen om geen verdachte computerpost te "openen" en moeten hun terminal nooit in werkende toestand achterlaten.

Van der Laan: "Zo'n hacker, zo'n pesterig jongetje dat heel knap kan programmeren, heeft aan een paar minuten genoeg. Als de legale gebruiker even naar de wc is bijvoorbeeld. Hij sluipt dan naar binnen en geeft op het toetsenbord een commando waarmee een virus dat ergens anders al gereed staat in het netwerk wordt gebracht."

De gewone PC-gebruiker moet alle programma's die niet in de originele fabrieksverpakking worden aangeboden met argwaan bekijken, maar ook dat is soms nog onvoldoende. Veel computerwinkels waar het vooral op zaterdag een drukte van belang is, zijn beruchte infectiehaarden. Een enthousiaste computeraar stopt even een meegebracht schijfje in een computer om een programmaatje te demonstreren en weer kan een systeem besmet zijn. Per ongeluk, en soms ook met opzet.

Is een systeem geïnfecteerd, dan is het wissen van en opnieuw kopiëren van alle bestanden vaak het enige dat erop zit. De computer zelf - de hardware - kan niet besmet raken. Elk virus dat zich in de geheugenchips van de computer heeft genesteld is door het simpele aan- en uitzetten van de computer te verdrijven. Maar als de computer met een besmette harde schijf is uitgerust zal het virus onmiddellijk weer terugkeren.

En hoe kun je zien dat een gewone schijf besmet is? Schavenmaker geeft een handige tip: "Als je in een computer met twee schijven de inhoud van de onderste, verdachte, schijf opvraagt (met een "DIR"-commando) en je ziet dat ook bij de bovenste schijf het rode lampje gaat branden, dan kan je er zeker van zijn dat je een besmette schijf in handen hebt."

MDV MAP

Dit programma van Alan Turnbull overgenomen uit QL USER is bedoeld om je inzicht te geven in hoe data en programma's opgeslagen worden door microdrives. Laat het runnen in TV mode zonder toolkit.

```

100 REMark QL Microdrive Profile Repor
    ter
110 REMark  August 1984, Alan Turnbull

120 :
130 DIR #0;mdv1_
140 MODE 512:CLS
150 mdv_physical_layer=PEEK_L(164096)
160 map=mdv_physical_layer+40
170 medium=mdv_physical_layer+22
180 medium$=""
190 FOR char=1 TO 10
200 medium$=medium$&CHR$(PEEK(medium+c
    har-1))
210 END FOR char
220 PRINT "QL MICRODRIVE CARTRIDGE PRO
    FILE FOR: ";medium$
230 PRINT
240 free_sec=0
250 bad_sec=0
260 PRINT "SECTORS FILE    BLOCK    SEC
    TORS FILE    BLOCK    SECTOR  FILE
        BLOCK"
270 PRINT "  NO.,""NO.,""NO.,"" NO.,"
    "NO.,""NO.,"" NO.,""NO.,""NO."
280 PRINT
290 FOR sec=0 TO 254
300 file=PEEK(map+sec*2)
310 block_=PEEK(map+sec*2+1)
320 PRINT "  ";sec,
330 SElect ON file
340 =0
350 PRINT "DIR",
360 =248
370 PRINT "MAP",
380 =253
390 PRINT "FREE",
400 free_sec=free_sec+1
410 =254,255
420 PRINT "BAD",
430 bad_sec=bad_sec+1
440 =REMAINDER
450 PRINT file,
460 END SElect
470 PRINT block_,
480 END FOR sec
490 PRINT
500 PRINT,"MICRODRIVE CARTRIDGE = ";me
    dium$;" (255 SECTORS)"
510 PRINT,"MAXIMUM AVAILABLE SECTORS =
    ";255-bad_sec;
520 PRINT,"(BAD SECTORS = ";bad_sec;" )
    "
530 PRINT,"USED SECTORS = ";255-bad_se
    c-free_sec;
540 PRINT,"FREE SECTORS = ";free_sec
550 :
560 DEFine PROCedure update
570 DELETE mdv1_mdv_map
580 SAVE mdv1_mdv_map
590 END DEFine

```

Bob

TIP(S)

Het pakket exchange (om b.v. de PSION programmas naast elkaar te kunne gebruiken) heeft een ramdisk nodig om te kunnen werken. Is die ramdisk een keer aanwezig dan kan hij op iedere QL met geheugenuitbreiding lopen.

(Rein)

Hadden jullie al wel eens gemerkt dat de hulpprocessor in de QL, de 8049, eerder "stand by" is dan de 68008 na een reset? Sla maar eens een groot aantal toetsen aan tussen het moment van resetten en het verschijnen van het beeld met F1, F2 enz. Als je dan verder gaat door F1 of F2 in te tikken zie je het bewijs.

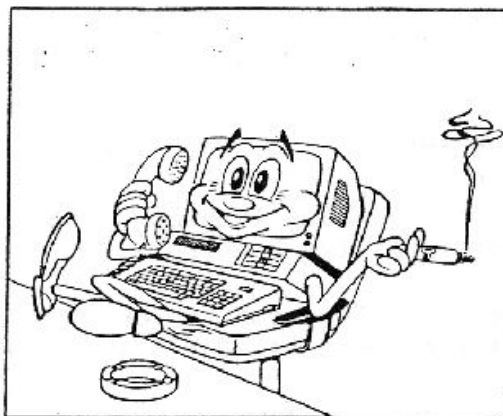
(Bob)

In het vorige nummer van QLONE kon je lezen over de mogelijkheid om de defaults in QUILL aan te passen met behulp van een file editor. Voor die mensen die er tegenop zien om met een file editor aan de slag te gaan heb ik goed nieuws. Dankzij veel typ- en speurwerk van onze SGGE collega Rein Dijk hebben we nu een basic programmaatje dat alles netjes regelt. Dus neem je QUILL mee naar de clubavond en pas hem naar je eigen wensen aan!

(Jacob)

QL SuperBASIC - THE DEFINITIVE HANDBOOK - Jan Jones
Ontwerper en schrijver van QL SuperBASIC - MCGRAW HILL

(René)

TRA II

Hieronder dan het beloofde programma van de vorige Qlone. Het is dus (flink) ingekort. Het maakt alleen de seriële tabel aan. Verder wijst het programma zichzelf.

```

100 REMark TRANSLATE
110 REMark Albert A. Stam, Jan. 1988
120 REMark version 1.2 (shortened) JS only!!
130 MODE 4:WINDOW 512,256,0,0:PAPER 0:INK 4:CLS:WINDOW 440,205,40,10
140 PRINT ' *** TRANSLATE QDOS & SERIAL OUTPUT *** '
150 v$=VER$:PRINT v$;' Rom'\':IF NOT v$(1 TO 2) INSTR 'JSMG'
160 PRINT 'Sorry, this one only works with JS or MG Roms':STOP
170 END IF
180 PRINT 'Creating memory space, no jobs allowed...':base=RESPR(3072)
190 PRINT 'Reading default data...'\':DIM s%(255,5):entries=0
200 PRINT 'reading ser list':FOR n=0 TO 255:s%(n,1)=n
210 install:PRINT 'Ready,strike any key...':PAUSE:main:STOP
220 :
230 DEFine PROCedure prt(in):PRINT FILL$('0',3-LEN(in));in;:END DEFine
240 DEFine PROCedure prnt(mm)
250 IF mm<32 OR mm>191:PRINT ' ';:ELSE PRINT CHR$(mm);' ';
260 prt mm:END DEFine
270 DEFine PROCedure inp
280 INPUT i$;:IF i$='':RETURN
290 IF i$(1) INSTR '"&"':i$=CODE(i$(2 TO))
300 END DEFine
310 :
320 DEFine PROCedure create_bin
330 CLS:PRINT 'Save list to a binary file':l=256+6+(entries*4)
340 INPUT 'Enter filename: mdv';i$:IF i$='':RETURN
350 i$='mdv'&i$&'_bin':PRINT 'filename: ';i$
360 IF i$<>'':PRINT 'SBYTES'!i$;',';base;',';1;'...':SBYTES i$,base,1
370 PRINT 'done. press any key...':PAUSE:main:END DEFine
380 :
390 DEFine PROCedure edit1
400 CLS:x0=0:p=0:AT 0,0
410 UNDER 1:PRINT ' char translate extended translate'
420 UNDER 0:slst:REPEAT key_loop
430 AT p+1,0:INK 0:STRIP 7:prnt x0+p:INK 4:STRIP 0
440 opt=CODE(INKEY$(#1,-1))
450 IF opt=208 OR opt=216:INK 7:AT p+1,0:prnt x0+p:INK 4
460 SElect opt
470 =27:EXIT key_loop
480 =10:x0=x0+8:IF x0>255:x0=0
490 =254:x0=x0-8:IF x0<0:x0=248
500 =208:p=p-1:IF p=-1:p=7:NEXT key_loop:ELSE NEXT key_loop
510 =216:p=p+1:IF p=8:p=0:NEXT key_loop:ELSE NEXT key_loop
520 =83,115
530 AT 10,0:PRINT 'Search.'\':Type code or char. (proceded by an "'')
540 inp:a=i$:IF a>-1 AND a<256:x0=(a DIV 8)*8:p=a MOD 8:AT 9,0:CLS 2
550 =72,104
560 AT 10,0:PRINT 'Keys: f1 - up/down <ESC> - quit'
570 PRINT ' <S> - search <H> - help'

```

```

580 PRINT '<ENTER> - next page <SHIFT ENTER> - previous page'
590 PRINT '<SPACE> - edit: type translate char.-code'
600 PRINT 'type a <0> to use extended translate'
610 PRINT '[ends here], press key...':PAUSE:AT 9,0:CLS 2
620 =32
630 AT 10,0:PRINT 'Type code or character(proceded by an ")'
640 AT p+1,11:inp: IF s%(x0+p,1)=0:entries=entries-1
650 IF i$<>' '
660 IF (i$<'0' OR x0+p=0)
670 s%(x0+p,1)=i$
680 ELSE
690 s%(x0+p,2)=x0+p:s%(x0+p,1)=0:AT p+1,18:inp: IF i$=' ':i$='0'
700 s%(x0+p,3)=i$:AT p+1,21:PRINT ',':inp: IF i$=' ':i$='0'
710 s%(x0+p,4)=i$:AT p+1,25:PRINT ',':inp: IF i$=' ':i$='0'
720 s%(x0+p,5)=i$:entries=entries+1
730 END IF
740 END IF
750 AT 10,0:CLS 3:slist
760 =REMAINDER :NEXT key_loop
770 END SELECT
780 slist:AT p+1,0:INK 0:STRIP 7:prnt x0+p:INK 4:STRIP 0
790 END REPEAT key_loop
800 CLS:install:PRINT 'Ready. Press key...':PAUSE:main:END DEFINE
810 :
820 DEFINE PROCEDURE slist
830 AT 1,0:FOR m=x0 TO x0+7
840 INK 7:prnt(m):INK 4:PRINT ' ';prnt s%(m,1):PRINT ' ';
850 IF s%(m,1)=0 AND m<>0
860 prnt s%(m,3):PRINT ',':prnt s%(m,4):PRINT ',':prnt s%(m,5)
870 ELSE
880 PRINT FILL$(' ',11);
890 END IF
900 PRINT:END FOR m:END DEFINE
910 :
920 DEFINE PROCEDURE main
930 CLS:PRINT ' - MAIN MENU -'\'\Select option:'\'\
940 PRINT '1. edit serial output list'\2. save list'\3. quit'
950 REPEAT menuloop
960 option=CODE(INKEY$(#1,-1))-48
970 SELECT option
980 =1:edit1
990 =2:create_bin
1000 =3:CLS:PRINT#0;'Now use TRA base,0 to install the table.':STOP
1010 =REMAINDER :BEEP 1000,10
1020 END SELECT
1030 END REPEAT menuloop:END DEFINE
1040 :
1050 DEFINE PROCEDURE install
1060 PRINT 'creating serial output table':b=base
1070 POKE_W b,19195:q=6:POKE_W b+2,q:POKE_W b+2+2,q+256
1080 FOR n=0 TO 255:POKE b+q+n,s%(n,1):q=q+256:POKE b+q,entries:q=q+1
1090 FOR n=1 TO 255
1100 IF s%(n,1)=0

```

```
1110     FOR m=2 TO 5:POKE b+q+m-2,s%(n,m)
1120         q=q+4
1130     END IF
1140 END FOR n
1150 PRINT 'ser table created at ';base;' (base).'
1160 END DEFine
```

TE KOOP AANGEBODEN

SINCLAIR QL PRINTER

Seriële 9 pins dot matrix printer.
Bi-directioneel, Logic Seeking
100 cps. 137 Char. per line
7 grafische modes, Vele character soorten
Incl. Sheetfeeder, Tractorfeed, QL kabel en handleiding.

Albert Stam,
05960-10570

Te koop:
Tweede hands cartridges à 5 gulden per stuk ex porto.
Max vier per persoon.

QL 128k JS F300,-

Miracle systems 512k uitbreiding F300,-

Microvitec RGB kleuren monitor (inc QL kabel) F450,-

Informatie :

R. Russchen
Westermaad 55
8431 TB Oosterwolde

FUTURA (van iemand die het weten kan)

Allereerst voor de nieuwkomers, wat is een FUTURA en hoe is het idee ontstaan. Nadat Tony Tebby bij Sinclair wegging en bij CST een interface ROM programmeerde, was de bedoeling om een soort "dikke" "complete" QL te fabriceren, met extra geheugen, diskdrives enz. Ze konden het niet eens worden over de tijd die Tebby vond nodig te hebben + de te gebruiken hardware en het gevoel van Tebby hoe zoiets er QDOS technisch eruit moest gaan zien. Ondertussen had Tebby Toolkit II geschreven, en deze aan Sinclair aangeboden zodat deze hem standaard in een QL-rommetje kon toevoegen aan de laatste versie QDOS. Dit was om allerlei (gezochte) redenen niet te doen en dus bracht Tebby zijn verbeteringen in een 16k eeprom op de markt onder de naam "TOOLKIT II". Een eeprom die aan de buitenkant in de QL ROM-poort werd geplugd. In de manual van Toolkit II omschreef hij deze oplossing zelf als de "Next best thing" en dat was het ook. Daarna kwamen de spaghetti eters. Die al ge ruime tijd bezig waren met het installeren van grotere systemen, mini's, mainframes enz.

Hoe hij met deze mensen in contact is gekomen is mij niet duidelijk. Een ding wel, het klikte tussen deze mensen. Dat was het begin van de Sandy/Tebby samenwerking. Om te beginnen hebben ze toen een tegenhanger van de Thor gefabriceert onder de naam QXT640. Kosten van deze machine compleet: kast, toetsenbord, diskinterface, diskdrives, geheugenuitbreiding, voeding enz. Minder dan wanneer men dit alles los zou aanschaffen. Ik heb dus gelijk een besteld. Vanaf dat moment begon het gesodemieter.

Ik heb er zo vaak contact gehad met mensen van Sandy dat ik ze nu zo'n beetje persoonlijk ken, de eerste paar keer moet ik eerlijk bekennen met het zweet in de handen, zoals bij zeg eens 'eh' op de radio (voor niet insiders zondagmiddag bij de KRO). Op een gegeven moment werd er verteld dat ik geen QXT onder rembours kon verwachten omdat het te lang duurde voordat zij over mijn betaling konden beschikken. Dus rekeningnummers en dergelijke vragen en geld overgemaakt. Op het moment dat het geld aankwam werd in de QL world de FUTURA aangekondigd. Bellen of het mogelijk was geen QXT maar een FUTURA te sturen. Dat kon wel, alleen was hij/zij/het? nog niet klaar. Dan maar wachten tot deze wel beschikbaar was. Dat duurde toen nog een 3 à 4 maanden. Die datum was gekomen, maar geen FUTURA, wel de aankondiging van de EC68K board. Dit moest een uitbreidingskaart voor MS-DOS computers worden die gewoon deed als was het een FUTURA. Ik had nog steeds goede hoop dat voor mijn vakantie de FUTURA klaar zou zijn en dat ik via een weekje London de FUTURA mee naar huis kon nemen. Niets was minder waar. Drie weken voor vertrek gebeld en de FUTURA kon tegen die tijd nog niet geleverd worden. Wel was er inmiddels een werkende versie die de PSION pakketten feilloos draaide op drie keer de QL snelheid. Ook de aankondiging van een grafische kaart alsmede een MS-DOS kaart waren op dat moment nieuws voor mij.

Opmerking bij de grafische kaart, dat de resolutie net zo goed zoniet beter was dan die van de AMIGA! Ik heb beide nog niet gezien, en in de loop der tijd geleerd, eerst zien dan geloven. Toch naar London op vakantie QLIBERATOR QLOAD EN QREF gekocht, leuke computerwinkels gezien, het barst daar van overigens de Sinclair verkooppunten. Ook een trip gemaakt naar Sandy in Bedford, alwaar ik door de director himself werd afgehaald van het station. Een echte V.I.P. treatment dus waar ik nog steeds trots op ben. Daar aangekomen bleek dat Sandy niet van de QL leeft maar deze min of meer gebruikt omdat de QL gewoon een fantastisch "ding" is, en Atari's, Amiga's, Schneider's enz verkoopt voor de winst, waarbij ze ook niet vies zijn van grotere systemen.

Aangekomen in het "Kantoor" van Sandy UK, onder het genot van een bakkie koffie word mij alles uitgelegd wat Sandy deed doet en wil en wat de connecties met Tebby precies zijn. Het zijn echte hardware fanaten. Die perfecte spullen produceren. Als je b.v. de Super-Q-board hebt gezien krijg je in de gaten wat Tebby indertijd bedoelde met hardware. De interface is van een zodanige kwaliteit en de printplaat is met zo'n enorme precisie van bedrading voorzien, en het ontwerp is zo uitgekiend dat 512k + diskinterface + mouse interface + parallele printerpoort op een board past die niet verder dan 4 CM (!) uit je QL steekt!

Hetzelfde beeld kreeg ik toen ik het (prototype) FUTURA board onder mijn neus kreeg gedrukt. Ik ben echt geen hardware man, maar toen ik dat te zien kreeg wist ik dat de FUTURA net zo perfect zou worden als het ontwerp wat nu dagelijks bij mij gebruikt wordt in de vorm van een Super-q-board.

Overigens zaten de meeste chips waaronder de 68000, er al op, en het leek echt fantastisch, je zou het zo aan de muur kunnen hangen als decoratie.

Ook was er een voorlopig model van de kast waar alles in zou moeten worden onder gebracht, En een model van de 2 megabyte! 3.5" NEC floppy diskdrive. Deze was één van de moeilijkheden. De drive werkt totaal met cmos en heeft daardoor geen shugart aansluiting. Welke ondertussen wel door Sandy als interface tussen drive en interface is ontwikkeld. Dus nu is deze drive gewoon als shugart aan te sluiten mits daar een miniem interfaceje tussen is geplugd. NEC heeft aangekondigd ook een 3 megabyte drive op de markt te brengen. Al deze vernieuwingen zijn overigens niet duurder dan de tot nu toe in onze vereniging gebruikte 3.5" drives.

Genoeg geluld over hardware. Ik kan wel met specificaties komen maar ik heb grote kans dat ik mezelf in de vingers snij. Dat doe ik dus niet. Dat er de laatste tijd weinig bekend word gemaakt over de FUTURA is om dezelfde reden. Een ding is zeker er is een FUTURA ergens in Engeland. Als bewijs zal ik de volgende keer op de clubavond een foto van het motherboard en de kast meenemen.

Het laatste contact dat ik met Sandy had is op moment van schrijven twee dagen geleden. Daarin heb ik min of meer de afspraak dat MR. Gardner binnen afzienbare tijd naar Nederland komt met:

Een paar werkende EC68k boards een contract en een manual, die laatste ga ik samen met een paar andere leden "vertalen" in het nederlands.

Wat hebben QL'ers hier nu aan? Als deze kaart in een IBM of IBM-compatible wordt gestoken dan heeft men nog steeds die MS-DOS machine. Uiteraard, dat is logisch. Maar ook de eens door Sinclair belofde COMPLETE SUPER-QL. Tweede mogelijkheid is om op een COMPLETE SUPER-QL, ms-dos(4) programmatuur te draaien. Maar wanneer vragen veel mensen mij op een manier al zou ik enige invloed hebben op het gebeuren rond het afkomen van de FUTURA. Ik heb hetzelfde shitty gevoel van schiet toch eens op straks is het te laat - het komt volgende maand.

René ("Het komt volgende maand" (Dit moest van Bob)) Russchen.

HIER HAD UW
ARTIKEL,
LISTING OF
TEKENING
KUNNEN STAAN

DRUKWERK

Afz. Q.L.G.N.M.

Redaktieadres

Postweg 27

0414 LD HOOCHALZEN

